

ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВНЗ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДАНІ

Описано етапи, процедури та результати педагогічного експерименту з перевірки ефективності педагогічних умов і моделі професійної адаптації майбутніх агрономів під час навчання у ВНЗ. Зокрема, вказано алгоритм педагогічного експерименту з виявлення ефективності впливу педагогічних умов і моделі професійної адаптації майбутніх агрономів в умовах навчання у ВНЗ. Проаналізовано отримані результати педагогічного експерименту та зроблено відповідні висновки.

Ключові слова: педагогічний експеримент, педагогічні умови, адаптація, професійна діяльність, аграрний навчальний заклад.

Описаны этапы, процедуры и результаты педагогического эксперимента по проверке эффективности педагогических условий и модели профессиональной адаптации будущих агрономов во время учебы в вузе. В частности, указано алгоритм педагогического эксперимента по выявлению эффективности воздействия педагогических условий и модели профессиональной адаптации будущих агрономов в условиях обучения в вузе. Проанализированы полученные результаты педагогического эксперимента и сделаны соответствующие выводы.

Ключевые слова: педагогический эксперимент, педагогические условия, адаптация, профессиональная деятельность, аграрное учебное заведение.

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Програма педагогічного експерименту з виявлення ефективності впливу педагогічних умов і технологічної моделі професійної адаптації майбутніх агрономів в умовах навчання у ВНЗ передбачає покрокове втілення наступного алгоритму: визначення тривалості експерименту, його обсягу, експериментальної бази дослідження; формування генеральної та вибіркової сукупностей, вибір експериментальних і контрольних груп; аналіз і розробка необхідних матеріалів для забезпечення проведення експерименту, розробка діагностичного інструментарію; вибір критеріїв оцінки і методів обробки результатів; аналіз результатів, інтерпретація експерименту, обґрунтування методичних рекомендацій та загальні висновки [1; 2; 3; 4; 5].

Проведений нами педагогічний експеримент тривав протягом 2007-2014 рр. і реалізовувався у три етапи – констатувальний, формувальний, підсумковий. Під час констатувального етапу (2007-2008 рр.) було розроблено методику проведення педагогічного експерименту; сформовано систему критеріїв, показників та рівнів професійної адаптованості майбутніх агрономів; відібрано експериментальну базу дослідження, його вибірку та сформовано

експериментальну й контрольну групи; виявлено стан професійної адаптованості майбутніх агрономів.

Під час формувального етапу педагогічного експерименту (2009-2010 рр.) відбувалася апробація педагогічних умов та технологічної моделі професійної адаптації майбутніх агрономів під час навчання у ВНЗ у процесі професійної підготовки експериментальної групи.

Під час підсумкового етапу (2011-2014 рр.) було проведено другий діагностичний зріз рівня професійної адаптованості майбутніх агрономів; порівняно результати контрольної й експериментальної груп; перевірено й оформлено результати педагогічного експерименту.

Експериментальна база дослідження: Національний університет біоресурсів і природокористування України, Боярський коледж та інші. Вибірка дослідження: 328 студентів – майбутніх агрономів (з них 137 – учасники експериментальної групи і 191 учасників контрольної групи).

Процес поділу студентів контрольної та експериментальної груп за рівнями професійної адаптованості вимагає розробки відповідних критеріїв, показників та рівнів.

Першим досліджуваним нами компонентом професійної адаптованості є характер професійної мотивації, результати його повторного вивчення представлено у табл. 1.

Характеристика професійної мотивації студентів-аграріїв, до і після формувального етапу педагогічного експерименту

№	Характер	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Внутрішня	29	21,17	54	39,42	37	19,37	38	19,90
2	Зовнішня позитивна	59	43,07	75	54,74	83	43,46	86	45,03
3	Зовнішня негативна	49	35,77	8	5,84	71	37,17	67	35,08
Всього		137	100	137	100	191	100	191	100

Отримані результати повторного діагностування характеру професійної мотивації студентів експериментальної і контрольної груп свідчать про ефективність запропонованої технологічної моделі [5].

Окремим досліджуванним нами компонентом професійної адаптованості виступає рівень професійних знань майбутніх агрономів (див. табл. 2.).

Таблиця 2.

Рівень успішності студентів-аграріїв, до і після формувального етапу педагогічного експерименту

№	Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Високий	32	23,36	45	32,85	47	24,61	49	25,65
2	Середній	76	55,47	85	62,04	105	54,97	99	51,83
3	Низький	29	21,17	7	5,11	39	20,42	43	22,51
Всього		137	100	137	100	191	100	191	100

Дані таблиці 2. свідчать, що проведена на формувальному етапі педагогічного експерименту робота з підвищення рівня професійної адаптованості сприяє зростанню навчальної успішності студентів-аграріїв.

Така ситуація дозволяє змінити й відчуття задоволення студентами показниками своєї професійної підготовки, що відображено у табл. 3.

Таблиця 3.

Оцінка задоволення студентами рівнем своєї успішності, до і після формувального етапу педагогічного експерименту

№	Характеристик а	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Задоволений	57	41,61	69	50,36	74	38,74	71	37,17
2	Не задоволений	15	10,95	56	40,88	26	13,61	25	13,09
3	Байдужий	65	47,45	12	8,76	91	47,64	95	49,74
Всього		137	100	137	100	191	100	191	100

Представлена робота сприяє й зростанню пізнавальної самостійності та активності студентів як показників професійної адаптованості. Зокрема, після формувального етапу роботи змінився спосіб вирішення студентами навчальних і професійних труднощів. Оцінка загальної якості навчання академічних груп, що взяли участь у

експерименті, підтверджує отримані раніше результати. Загальний рівень якості навчання у експериментальній групі після упровадження експериментальної роботи зріс вдвічі: з 17,52% на констатувальному етапі до 34,31% на формувальному (у контрольній групі знизився до 18,32%) (див. табл. 4).

Таблиця 4.

Оцінка якості навчання групи, до і після формувального етапу педагогічного експерименту

№	Якість	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Висока	24	17,52	47	34,31	37	19,37	35	18,32
2	Середня	62	45,26	74	54,01	83	43,46	86	45,03
3	Низька	3	2,19	2	1,46	12	6,28	11	5,76
4	Не має постійного характеру	48	35,04	14	10,22	59	30,89	59	30,89
Всього		137	100	137	100	191	100	191	100

Питання педагогіки

Успішність навчання, якість навчання та сформованість ЗУНів є корелюючими показниками, що й підтверджують дані таблиці 5.

Таблиця 5.

Оцінка студентами рівня ЗУНів, до і після формульованого етапу педагогічного експерименту

№	Фактор	Експериментальна група		Контрольна група	
		до	після	до	після
1	Рівень сформованості професійних знань	3,7	4,2	3,8	3,7
2	Рівень володіння професійними вміннями і навичками	2,9	3,9	3,1	3,2
3	Можливість до професійної самореалізації	3,3	4,6	3,2	3,4

Щодо прагнення студентів працювати у аграрній сфері та самооцінки власних здібностей, то після формульованого етапу педагогічного експерименту у експериментальній групі зросла кількість студентів, які прагнуть професійної самореалізації.

Проведена експериментальна робота дозволила студентам самовизначитися,

оцінити власні професійні здібності, особистісні якості, упевнитися у професійних потребах і домаганнях. Зокрема, на 30% знизилася кількість студентів, які не впевнені у подальшій професійній діяльності та у власних здібностях.

Результати діагностування орієнтації діяльності досліджуваних на процес або результат представлено у таблиці 6.

Таблиця 6.

Результати діагностики орієнтації діяльності студентів, до і після формульованого етапу педагогічного експерименту

№	Орієнтація	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	На процес	84	61,31	32	23,36	115	60,21	119	62,30
2	На результат	53	38,69	105	76,64	76	39,79	72	37,70
<i>Всього</i>		137	100	137	100	191	100	191	100

У експериментальній групі студенти стали більш спрямовані на досягнення результатів у професійній та навчальній діяльності (76,64% досліджуваних); у контрольній групі таких тенденцій не спостерігається. Тобто, це свідчить про

ефективність запропонованої системи роботи.

Характер професійного розвитку студентів-аграріїв до і після проведення формульованого етапу педагогічного експерименту представлено у табл. 7.

Таблиця 7.

Рівень професійного розвитку студентів-аграріїв, до і після формульованого етапу педагогічного експерименту

№	Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Активний	11	8,03	45	32,85	16	8,38	17	8,90
2	Обумовлений	67	48,91	79	57,66	112	58,64	109	57,07
3	Пасивний	59	43,07	13	9,49	63	32,98	65	34,03
<i>Всього</i>		137	100	137	100	191	100	191	100

Загальний рівень професійної адаптованості студентів-аграріїв після формульованого етапу педагогічного експерименту представлено у табл. 8.

Таблиця 8.

Рівень професійної адаптованості студентів-аграріїв, до і після формульованого етапу педагогічного експерименту

№	Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
		до		після		до		після	
		а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%	а.в.	%
1	Високий	18	13,14	54	39,42	26	13,61	29	15,18
2	Середній	77	56,20	74	54,01	108	56,54	113	59,16
3	Низький	22	30,66	9	6,57	57	29,84	49	25,65
<i>Всього</i>		137	100	137	100	191	100	191	100

Таким чином, порівняння результатів першого і другого діагностичних зрізів на констатувальному та формуальному етапах педагогічного експерименту в контрольній та експериментальній групах дозволяє зробити висновок про ефективність упровадження у процес професійної підготовки майбутніх агрономів педагогічних умов і технологічної

моделі професійної адаптації. У експериментальній групі спостерігається зростання усіх компонентів професійної адаптованості студентів. Це вплинуло на зростання рівня професійної адаптованості студентів експериментальної групи та підтвердило гіпотезу експериментальної роботи.

Література

1. Алексеева О.Ф. Индивидуально-психологический фактор адаптации субъекта учебной деятельности / О.Ф.Алексеева : Автореф. ... канд.психол.н. – М., РИ НУ, 1994. — 35 с.
2. Вербець В.В. Соціологія особистості / В.В.Вербець. – К. : Знання, 2005. — 156 с.
3. Головаха Є.І. Життєва перспектива і професійне самовизначення молоді / Є.І.Головаха. – К., 1989. — 215 с.
4. Дубасенюк О. А. Основи теорії і практики професійної і виховної діяльності / О. А. Дубасенюк. — Житомир : Житомир. держ. пед. ін-т, 1995. — 187 с.
5. Мельник Л.А. Психолого-педагогічні умови розвитку фахової мотивації студентів аграрного університету / Л.А.Мельник // Вісник Національної академії державної прикордонної служби України. – 2011. - № 2. – С.11-21.

Mehbaliyeva N. A., graduate student

PROFESSIONAL ADAPTATION OF FUTURE AGRONOMISTS IN LEARNING UNIVERSITY: EXPERIMENTAL DATA

Describes the steps, procedures and results of the pedagogical experiment to test the effectiveness of pedagogical conditions and models of professional adaptation of future agronomists while studying at the university. In particular, the algorithm specified pedagogical experiment to identify the effectiveness and impact of pedagogical conditions and models of professional adaptation of future agronomists in a study at the university. Analyzed the results of the pedagogical experiment and draw appropriate conclusions.

We carried out a pedagogical experiment lasted 2007-2014 years. and was implemented in three phases - states forming, final. In the process of ascertaining phase (2007-2008 gg.) Eksperimeta technique was developed of the meeting; established a system of criteria, indicators and levels of professional adaptability future agronomists; selected experimental research base, its retrieval and formed the experimental and control groups; revealed the state of professional adaptability future agronomists.

In the process of the forming stage of the pedagogical experiment (2009-2010 gg.) Occurred testing pedagogical conditions and models of professional adaptation of future agronomists while studying at the university in the process of training.

During the final phase (2011-2014 gg.) Was followed by a second section of the diagnostic level of professional adaptability future agronomists; Compare the results of the control and experimental groups; updated and furnished the results of the pedagogical experiment.

The process of separating the students the control and experimental groups by level of professional adaptability requires the development of appropriate criteria, indicators and levels.

First we studied the professional component of adaptation is the nature of professional motivation.

Separate component of the studied occupational adaptation is the level of professional knowledge of future agronomists.

The experimental work has allowed students to self-determination, to evaluate their own professional skills, personal qualities, make sure the professional needs and harassment. In particular, a 30% decrease in the number of students who are not sure about future career and their own abilities.

Keywords: pedagogical experiment, pedagogical conditions, adaptation, professional activity, agricultural education institution.